

An madugo nga rekord han berdugo nga 46th IB

Subay ha Memorandum Order 32 ni Duterte nga nagtutumuyo nga puyyuyon an rebolusyunaryo nga kagiusan, ginbalik tikang ha Mindanao an 46th Infantry Battalion han Philippine Army hadton Nobyembre. Usa ini ha 11 nga batalyon ilarum han 8th Infantry Division han Philippine Army nga pagigiusion para ha programa nga "kontra-insurhensiya" han rehimen Duterte. Lakip ha luggop hini an unom nga bungto han Western Samar: Calbiga, Pinabacdao, Villareal, Talalora, Sta. Rita ngan Basey.

Nadeploy an 46th IB ha Samar hadton 2005. Tungod han pagkusog han BHB ha Mindanao, usa ini ha mga batalyon nga igindugang ha Sultan Kudarat sugad pa katemprano hadton 2009. Utro ini nga nabalhin ha Compostela Valley hadton 2015 ngan sakob han tulo katuig dinhi, nagsabrag han pasista nga teror agud protehiran an mga higante nga minahan ngan pagpasarang han mga "peace and development team" (PDT) ha mga baryo.

Diin man mahingadto an 46th IB, diri gud hini mahuhugasan tikang ha kamot hini an dugo han mga inosente nga sibilyan nga ginpatay hini.

Tagpatuman han OBL ha Samar

Yukot-yukot nga parag-uma an nahiagum han waray-kaluoy nga pan-istraping, tortyur ngan saywar hin madeploy an 46th IB ha kabaryuhan han Samar ilarum han Oplan Bantay Laya han rehimen US-Arroyo, ha lurong nga katuyuanan hini nga lanaton ngan perdihon an BHB.

An 46th IB amo an nagpatuman hadto han makusog nga militarisasyon ngan nagduso ha pag-ebakwet han maabot 150 nga residente ha Barangay Bay-ang, bungto han San Jorge. Hadton Agosto 2008, ginpalibutan han mga sundalo an baryo ngan pira kaoras nga gin-istraping an palibot nga kabubkiran, mahunong la han pira kaminito agud pumahuway ngan utro nga magpabuto. Kahuman ini, waray-hunong hira nga nagpabuto tikang alas-8 han gab-i tubtub alas-5 han aga. Ginhibang nira an singbahan ngan an mga kahoy ha palibot.

Hadton Nobyembre 2005 ha pareho nga baryo, ginpukaw han mga sundalo hi Lorna Badiola, usa nga taghi-maryo, dapit alas-3 han aga tungod kay karuyag nira nga magkape. Hin dumiri ini, nanmirit hira nga abrihan an mga bintana han balay ngan gin-aro an ngaran niya ngan han iya asawa. Ginbibiniling liwat ha iya an usa nga "Ite" nga diri niya kilala. Kinabubwasan, kumita hiya nga naglilibot an mga sundalo nga naka kamesa-tsino ngan *jogging pants*.

Tortyur, pangastigo ngan ilegal nga pangaresto naman an pira ha mga panalapas ha tawhanon nga katungod nga nahiaguman han diri mamenos ha unom nga residente han Barangay Tag-alag, Marabut hadton Marso 2006, ha kamot han 15 nga sundalo nga nag-ooperasyon pankombat han 46th IB, nga ilarum kan Col. Arturo Pascua. Hadton Marso 10, dapit ala-1 han kulop, ginhalikwat nira an balay ni Artemio Giray hin waray pagsaritan kan Marites nga anak hini ngan aada ha balay. Nagpakilala liwat an mga sundalo, nga diri nakauniporme ngan waray *nameplate*, komo mga kaapi han BHB. Gindara nira hi Marites ha *day care center* han baryo, didto gininterogar ngan gindid-an an iya kaurupdan nga dumuok ha bilding. Ginbagnos pa an usa nga kutsilyo ha iya hita ngan gintarhug nga bubun-on hiya kun diri niya igyayakan "kun nakain an mga NPA." Ginbuhian la hiya hin waray humunong ha pagtuok an iya bata nga usa katuig.

Ginaresto liwat han mga sundalo hi Virgilio Caliwan ngan usa nga gin-ngaranan nga "Dodong," residente han karanit nga Barangay Legaspi. Gininterogar liwat hi

"Dodong" ha *day care center* ngan ginkastigo naman hi Caliwan. Gindara an duha ha kahagnaan, ginsugo nga mag-ukab han tuna, ngan gintarhug nga ilulubong hin buhi. Ginsulod liwat hi Caliwan ha usa nga sako, ginbitay ini ha puno ngan ginkastigo. Nakabati an mga residente han mga buto han pusil. Umuli an duha nga parag-uma hin may-ada mga marka han tortyur ha lawas. Usa pa nga taghimaryo, hi Gracioso Galangue, an gin-aresto han mga sundalo. Gindid-an liwat an iba nga residente nga makagawas han baryo, sanglit kinahanglan pa umeskapo han mga upisyal han barangay agud mahisumat an pananamok nga ginbubuhat han mga sundalo.

Tikang Hulyo tubtub katapusan han Disyembre hadton tuig 2005, ha bungto naman han Basey gintalapas han 46th IB an dirudilain nga tawhanon nga katungod ngan internasyunal nga makatawo nga balaud.

Ha Barangay Cancaiyas, nagpakuno-kuno an mga tropa hini komo mga Pula nga mangaraway ha mga delegado han usa nga *international solidarity mission* hadton Hulyo. Pag-abot han Agosto, ha pamumuno ni 2nd Lt. Proxian Marasig nga kumander han Bravo Coy, nagkampo hira ha *barangay hall* ngan mga balay han mga sibilyan. Nagpakabungol pa ini ha sugo ni Maj. Gen. Bonifacio Ramos, hadto anay *commanding general* han 8th Infantry Division, nga ihunong na an ira pagkampo ha mga bilding nga kanan sibilyan. Disyembre 31 naman han parehas nga

tuig hin sunugon nira an mga balay nira Crescencia Gonzalo ngan Felipe Relon, mga residente han Sitio Rono, Barangay Old San Agustin, ngan mga gin-aakusaran nga kaapi han BHB. Waray-awod naman nga ginpanhimuwa ni Col. Pascua an insidente, ngan ginsering nga itim nga propaganda la ini ha ira.

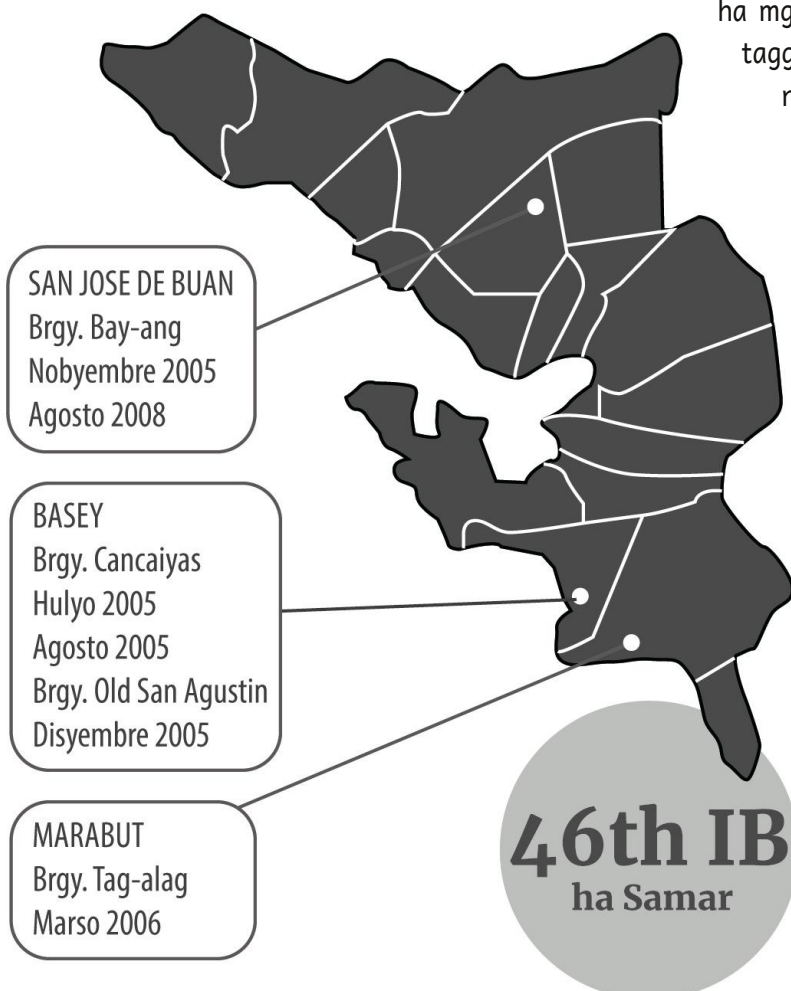
Pagsabrag han pasista nga teror ha Mindanao

Ha paglibot han 46th IB ha mga prubinsya ha Mindanao, nadabi ini ha dirudilain nga kaso han pagtalapas ha tawhanon nga katungod (Kitaon an mapa ha sunod nga paypay). Ha Maguindanao, gin-akusaran ini upod an 54th IB ngan 75th IB ha pagsunog ha 100 nga balay ha Sitio Patulan ngan 79 nga balay ha Barangay Pagatin, ngaduha ha Datu Saudi Ampatuan, hadton 2008. Dabi liwat ini ha pagsunog han Nunungan Public Market ngan mga karanit nga balay hini hadton Mayo 2009. Mayda liwat papel an batalyon ha pagsunog ha porlomenos 3,800 nga balay ngan pwersahay nga pagpaebakwet ha masobra 745,000 nga indibidwal hini nga panahon.

Han madeploy ha Compostela Valley, 36 nga kaso han pagtalapas ha tawhanon nga katungod an gindabihan han 46th IB tikang Oktubre tuig 2015 tubtub 2017. Upod dinhi an mga ekstrahudisyal nga pagpatay, pakyas nga pagpatay, ilegal nga pag-aresto, pananarhug, pagpakaraut ha mga ligal na organisasyon, ngan malisyoso nga Red-tagging (pagtawag nga komunista) ha gindududahan nga nasuporta ha BHB (Kitaon an *infographic* ha paypay 4).

Haros adlaw-adlaw nga nanmatay, nanmomba, nan-istraping, ilegal nga nag-aaresto ngan nagtortyur an 46th IB ha mga syahan nga bulan han 2016. Hadton Enero 18, duha nga minero nga taga-Barangay Kingking, Pantukan an tikadto unta ha ira gintatrabahuan nga planta hin ulngan hira han waray-makilal-i nga sundalo ngan tagaan han riple. Ginpabuthan hira han *warning shot*, ginpahapa, ngan ginkastigo gamit an tungkod nga gamit nira. Gin-insister han duha nga mga sibilyan hira ngan ginpakita pa an *company ID* nira kundi gindara la gihapon ha balay nga inuukyan han mga sundalo, kun diin hira ginkastigo ngan duha kaoras nga ilegal nga gindetiner. Ginbuhian la hira hin madara na hira ha kompaniya ngan napamatud-an nga nagtatrabaho dinhi. Nahitabo an insidente ha pareho nga adlaw nga nagkamay-ada engkwentro giutan han AFP ngan BHB.

Ginpatay liwat han 46th IB hira Teresita

Navacilla, 60, kaapi han Save Pantukan Movement, ngan Alex Josol, 45, tagapangulo han lokal nga organisasyon han mga biktima han bagyo nga Pablo, nga ginpusil ha magkasunod nga adlaw hadton Enero 27-28, 2016. Gintarget an duha tungod ha pagkontra nira ha pagsakob han Augustine Gold & Copper Ltd. ngan Nationwide Development Corporation (Nadecor), usa nga Filipino-Canadian nga kompaniya ha pagmimina.

Hadton Pebrero 9, ha katuyuanan nga palayason an mga residente ngan tagan-dalan an higante nga minahan, burubug-os nga baryo ha Mabini ngan Pantukan an ginpabuthan han pusil ngan M203 *grenade launcher* nga hapit nga makapatay kan Ronel Paas, 35, usa nga guti nga minero ngan ginbayaan nga samaran an usa nga 14-anyos nga ulitawohay ngan usa nga babayi. Bisan may igo han bala ha dughan, usa kaoras nga gindetiner hi Paas tungod kay gintatahapan ini nga kaapi han BHB. Gin-akusaran liwat nga "bata nga mangaraway" an samaran nga ulitawohay, gin-aresto ngan gindara ha kampo han militar imbis tambalan. Magin an mga *human rights worker* nga mag-iimbestiga ha insidente ginpugngan nga makasulod ha baryo ngan gin-istraping han militar. Padayon nga gin-iinsister han mga sundalo nga mga kaapi han BHB an samaran nga sibilyan.

Bisan mga unyon han mga trabahador ginlabtan han 46th IB. Aktibo ini nga nakigbuligay ha Musahamat Farms, usa nga Kuwaiti nga plantasyon han saging,

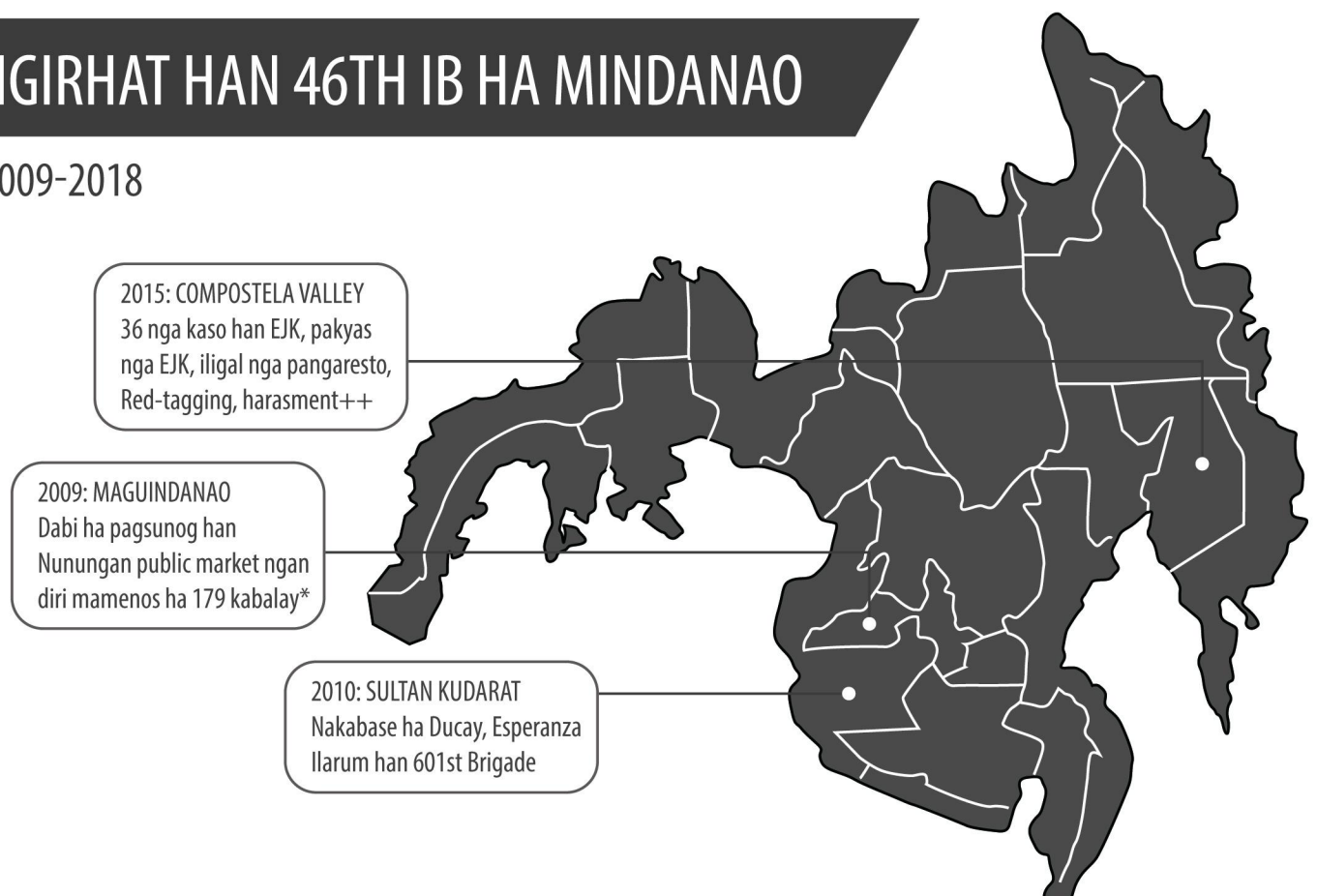
agud pakarauton an lokal nga unyon nga kaapi han Kilusang Mayo Uno ngan padaugon an unyon nga suportado han maneydsment ha eleksyon hadton Pebrero 2016. Naghimo an mga sundalo han sensus ngan "peace and development outreach programs" ha mga kaapi han unyon, ngan ginpasamwak nga alyado han BHB an unyon ngan diri makakaupay ha kompaniya kun magdaug. Nagpinandukot liwat hira han mga *poster* ha *highway* nga may nakasurat nga "KMU suportahan aron kita matabangan --NPA," "Ihunong an ilegal nga suspension ha mga trabahante! --KMU-NPA," "'Iboto ang tinuod nga unyon KMU!' --NPA."

Nagin lanong liwat an 46th IB ha pagtarget hini ha eskoylahan han Lumad nga Salugpongan Community Learning Center ha Compostela Valley. Maabot ha masobra 450 nga estudyante, 180 nga kag-anak, 50 nga magturutdo, ngan 35 nga lider ha komunidad an nagin biktima han panarhug ngan pan-gigipit sakob la han siyam kabulan. Hadton Hunyo 2016, siyam nga sundalo an nagpumirit nga sumakob ha eskoylahan ha Mabini ngan pwersahay nga ginkuhaan han ritrato an tulo nga magturutdo ngan papirmahon hira ha usa nga *notebook*. Rason nira, kaparte kuno han Brigada Eskwela hini nga panghihimasok.

Hini nga bug-os nga panahon, waray bisan usa nga sundalo an napabaton ha ira mga krimen. Pirme la nira ginpapasangil nga mga lehitimo nga target an mga gin-

NGIRHAT HAN 46TH IB HA MINDANAO

2009-2018

*Hadton 2010, nagsalawad han kaso ha Ombudsman an yukot-yukot nga nag-ebakwet kontra ha mga commanding officer han 46th IB kalakip an 54th IB ngan 75th IB tungod ha pagsunog han ira mga tropa hini nga merkado hadton Mayo 2009, ngan han porlomenos 100 kabalay ha Sitio Patulan ngan porlomenos 79 kabalay ha Brgy. Pagatin, Datu Saudi Ampatuan hadton Septyembre 2009.

patay nga sibilyan tungod kay BHB ini hira. An tinuod, gintarget nira an mga gudti nga minero, parag-uma, ngan Lumad nga nakontra ha panlupot ngan pangawat han dagko nga negosyante ngan agaron maytuna ha ira lugar.

MGA PANALAPAS HA TAWHANON NGA KATUNGOD HA MINDANAO

OKTUBRE 2015-2017*

1. Oktubre 2015-Hunyo 2016

Panharas, intimidasyon, ngan panarhug han 108 nga kag-anak, 50 nga magturutdo, 35 nga lider-parag-uma, ngan 456 nga estudyante han Salugpongan Community Learning Center

2. Agosto-Septiyembre 2016

Panarhug ngan harassment kanda Teacher Maria Lou Lambo han Salugpongan Community Learning Center ngan iba pa nga magturutdo ngan estudyante; ginkampuhan liwat an eskoylahan

3. Oktubre 13, 2016

Pagpatay kan Joselito "Anay" Pasaporte, batan-on nga parag-uma ngan kaapi han PANALIPDAN Youth, Mabini tsapter

4. Pebrero 16, 2017

Pagpatay kan Edwino Catog han Purok 1, Sitio Lease, Brgy. Fuentes, Pantukan, Compostela Valley, parag-uma, kaapi han Hugpong sa mga Mag-uuma sa Walog, Compostela

5. Abril 2, 2017

Pagpatay kan Danilo Nadal, parag-uma, han Brgy. Tibagon, Pantukan, Compostela Valley, kaapi han Hugpong sa mga Mag-uuma sa Pantukan

6. 2017

Pagpatay kan Longakit Manigos, residente han Brgy. Sangab, Maco, Compostela Valley, tagapangulo han Kahugpungan sa mga Mag-uuma sa Maco

7. Abril 8, 2017

Pagpatay kan Bernardo Calan Ripdos, 66, lalaki, may asawa, parag-uma, taga Purok 1, Brgy. Sangad, Maco, Compostela Valley, kaapi han Kahugpungan sa mga Mag-uuma sa Maco

8. Abril 8, 2017

Pakyas nga pagpatay kan Oliver Bataluna Ripdos, 39, lalaki, may asawa, drayber han habal-habal, parag-uma, kaapi han Kahugpungan sa mga Mag-uuma sa Maco

9. May 3, 2017

Pagpatay kan Federico "Pande" Plaza, lalaki, may asawa, IP *mandatory representative*, taga Maragusan, Compostela Valley

10. May 31, 2017

Iligal nga pag-aresto ngan iligal nga detensyon kan Ramil dela Cruz, guti nga minero, taga Purok Lit-ag, Sitio Biasong, Brgy. Napnapan, Pantukan, Compostela Valley

11. May 31, 2017

Pagpatay kan Jessie Cabeza, 30, lalaki, parag-uma, kaapi han Hugpong sa mga Mag-uuma sa Mabini

12. May 31, 2017

Iligal nga aresto ngan iligal nga detensyon kan Cesario de Rosa, 38, lalaki, parag-uma, kaapi han Kahugpungan sa mga Mag-uuma sa Maco, ha tsekpyont ha haywey han nga tropa han 46th IB

13. Hunyo 27, 2017

Iligal nga pangaresto ngan detensyon, tortyur, panarhug ha 10 nga minero: Alberto S. Lamatan, 38; Remy F. Alvares, 24; Marjun L. Panganuron, 20; Aldrin M. Estreza, 19, ngan 6 nga iba pa, ha Purok Pag-asa, Sitio Mascareg, Brgy. Anitapan, Mabini

14. Hulyo 13, 2017

Pagpatay tungod ha pan-istraping kanda Carlito Arnado, 54, Carolina Arnado, ngan 2 pa nga menor de edad

Taktika nga saywar han mga PDT

Batid ha saywar an 46th IB ngan ginpatuman nira ini ha damo nga baryo ha Compostela Valley pinaagi han mga "peace and development team" nga naghimo han operasyon kombat-intelidyens-saywar.

Buruhaton han mga PDT nga kontrolon an barangay konseho ngan "makigsangkay" ha diri mamenos ha 25 taghimaryo, makig-estorya, makighiyumay, ngan makig-suok. Tikang hini nga grupo, mapili han pipira nga tutukuron komo *barrio intelligence network* (BIN) nga asya an gagamiton para ha mga kontra-rebolusyunaryo nga saywar. Ginpapakaraut hini an BHB ngan an rebolusyunaryo nga kagiusan ngan ginhahadlok an mga gindududahan nga nasuporta ha BHB ngan ha mga ligal nga organisasyon. Bisan an mga nagin kadaugan ha agraryo nga rebolusyon ha baryo nga ira nakikit-an, ginbabiliskad o ginpapaukoy. Samtang, naghihimo han mga targeted nga pagpatay o pagdakop ha mga lider-aktibista, kaapi han mga organisasyon o simple nga sibilyan.

Hukasan han maskara an 46th IB

Kinahanglan ibuksas han katawhan han Eastern Visayas an kontra-rebolusyunaryo nga gerra nga ginlalansar han 46th IB. Kinahanglan ipasamwak han ngatanan nga unit han Partido, hukbo ngan rebolusyunaryo nga organisasyon masa an madugo nga kasaysayan hini ngan mapan-uwat nga mga taktika, ngan pangandaman an mga magigin pag-atake hini ha katawhan. Pagbatunon ngan sukton an mga salaan ha ira para ha mga krimen nga ginbuhat hini ha pira katuig han pag-ooperasyon nira ha Samar ilarum han rehimen US-Arroyo.

Importante nga makagpundar han makinarya an kada baryo nga agap nga magdodokumento ngan masumat han ngatanan nga pagtalapas ha tawhanon nga katungod agud hul-os nga mahukasan han mapan-uwat nga maskara an mga sundalo. Kinahanglan maduroto nga pag-adman ngan depensahan tubtub ha mga ordinaryo nga taghimaryo an ira mga demokratiko nga katungod, sugad han Comprehensive Agreement on the Respect for Human Rights and International Law (CARHRIHL), agud dagmit nga mahisumat an mga pagtalapas dinhi. Kinahanglan ipanawagan han masa nga parag-uma nga palayason an mga sundalo nga nagsasabrag han teror ha kabaryuhan. Pinaagi han nakakumbinar nga kusog han kagiusan masa ha kabaryuhan ngan han kusog militar nga ipapakita han BHB pinaagi han mga taktikal nga opensi-ba hini, hul-os nga maatuhan ngan papakyason han katawhan an pasismo han 46th IB ngan an larang nga diktadura han rehimen US-Duterte. ■

*Waray pa gin-*api* dinhi an mga pasista nga krimen nga ginbuhat han 46th IB ha Sultan Kudarat